

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 16. juuni 2023
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0180(NLE)

10770/23
ADD 1

ACP 59
WTO 81
RELEX 750
COAFR 205
FDI 9

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	16. juuni 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 312 final - ANNEX
Teema:	LISA järgmise dokumendi juurde: Ettepanek: Komisjoni otsus Euroopa Liidu ja Angola Vabariigi vahelise kestlike investeeringute hõlbustamise lepingu Euroopa Liidu nimel allkirjastamise kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 312 final - ANNEX.

Lisatud: COM(2023) 312 final - ANNEX

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 16.6.2023
COM(2023) 312 final

ANNEX

LISA

järgmise dokumendi juurde:

Ettepanek: Komisjoni otsus

**Euroopa Liidu ja Angola Vabariigi vahelise kestlike investeeringute hõlbustamise
lepingu Euroopa Liidu nimel allkirjastamise kohta**

EUROOPA LIIDU JA ANGOLA VABARIIGI VAHELINE
KESTLIKE INVESTEERINGUTE HÕLBUSTAMISE LEPING

Sisukord

I peatükk	Üldsätted
II peatükk	Läbipaistvus ja prognoositavus
III peatükk	Lubade väljastamise menetluste tõhustamine
IV peatükk	Kontaktasutused ja sidusrühmade kaasamine
V peatükk	Investeeringud ja kestlik areng
VI peatükk	Vaidluste vältimine ja lahendamine
VII peatükk	Koostööd ja institutsioone käsitlevad sätted
VIII peatükk	Lõppsätted

PREAMBUL

EUROOPA LIIT, edaspidi „liit“,

ning

ANGOLA VABARIIK, edaspidi „Angola“,

edaspidi ühiselt „lepinguosalistes“ või eraldi „lepinguosaline“,

VÕTTES ARVESSE nende soovi tugevdada veelgi majanduslikke sidemeid ning luua tihedad ja püsivad suhted, mis põhinevad partnerlusel ja koostööl, et edendada kestlikku arengut;

SOOVIDES teha ja säilitada investeeringuid, luua uusi töövõimalusi ja parandada elatustaset oma territooriumil;

TUNNUSTADES vajadust hõlbustada investeeringuid, suurendades läbipaistvust ja prognoositavust, tõhustades lubade väljastamise menetlusi ja kaasates sidusrühmi investeerimiskeskkonna parandamiseks;

OLLES VEENDUNUD, et investeeringute hõlbustamise meetmed suurendavad investeeringuid mikro-, väikestes ja keskmise suurusega ettevõtjates ja nende tehtavaid investeeringuid;

TUNNUSTADES, et investeeringud saavad toetada kestlikku arengut, majanduskasvu ja majandustegevuse mitmekesistamist ning panustada eesmärkide saavutamisse, mis on märgitud ÜRO kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030, mille võttis 25. septembril 2015 vastu ÜRO Peaassamblee (edaspidi „ÜRO tegevuskava aastani 2030“);

TUNNUSTADES tehnilise abi ja suutlikkuse suurendamise olulisust käesoleva lepingu rakendamiseks;

KINNITADES oma tahet järgida Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja ning võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsioonist tulenevaid põhimõtteid;

VÕTTES ARVESSE koostöölepingut ühelt poolt Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide rühma ning teiselt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide vahel, millele on alla kirjutatud Cotonous 23. juunil 2000. aastal (edaspidi „Cotonou leping“), sh selle olulisi ja põhielemente,

ON KOKKU LEPPINUD JÄRGMISES:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

ARTIKKEL 1

Eesmärgid

Käesoleva lepingu eesmärk on hõlbustada lepinguosaliste vahelist välismaiste otseinvesteeringute ligimeelitamist, suurendamist ja säilitamist majanduse mitmekesistamise ja kestliku arengu eesmärgil.

ARTIKKEL 2

Kohaldamisala

1. Käesolevat lepingut kohaldatakse meetmete suhtes, mille lepinguosalisel on vastu võtnud või mida nad säilitavad ja mis mõjutavad investeringuid.
2. Lepinguosalisel kinnitavad veel kord reguleerimisõigust oma territooriumil, et saavutada õiguspärasel poliitikaeesmärgid, näiteks rahvatervise kaitse, sotsiaalteenuste, riikliku hariduse, ohutuse, keskkonna, sealhulgas kliimamuutuste, avaliku kõlbluse, sotsiaalkaitse, tarbijakaitse, eraelu puutumatuse ja andmekaitse ning kultuurilise mitmekesisuse edendamise ja kaitse vallas.
3. Käesoleva lepinguga ei tekitata ega muudeta kohustusi, mis on seotud investeringute liberaliseerimisega, ning sellega ei kehtestata ega muudeta juba lepinguosaliste territooriumil tegutsevate investorite ega nende investeringute kaitse norme ega norme, mis käsitlevad investorite ja riigi vaheliste vaidluste lahendamist.

ARTIKKEL 3

Mõisted

Käesolevas lepingus kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „tegevused, mida teostatakse valitsuse ülesannete täitmisel“ – tegevus, mida ei viida ellu, sealhulgas teenused, mida ei osutata ärilistel alustel ega konkureerides ühe või mitme ettevõtjaga;
- b) „luba“ – luba viia ellu investeringuga seotud majandustegevust, mis tuleneb menetlusest, mida investor peab järgima, et tõendada vastavust vajalikele nõuetele;

- c) „pädev asutus“ – keskvalitsus, piirkondlik või kohalik omavalitsus või nende tasandite ametiasutus või keskvalitsuse, piirkondliku või kohaliku omavalitsuse või nende tasandite ametiasutuse delegeeritud volitusi kasutav valitsusväline asutus, kellel on õigus teha otsus loa andmise kohta;
- d) „majandustegevus“ – igasugune tööstuslik, kaubanduslik või kutsealane tegevus või käsitööstuslik tegevus, sealhulgas teenuste osutamine, välja arvatud tegevused, mida teostatakse valitsuse ülesannete täitmisel;
- e) „ettevõtte“ – juriidiline isik või juriidilise isiku filiaal või esindus;
- f) „asutamine“ – juriidilise isiku asutamine või omandamine, sealhulgas kapitaliosaluse kaudu, või filiaali või esinduse loomine lepinguosalise territooriumil eesmärgiga luua või säilitada püsivad majandussidemed;
- g) „investeering“ – ühe lepinguosalise investorite poolne asutamine ja tegevus, mille eesmärk on majandustegevus teise lepinguosalise territooriumil;
- h) „lepinguosalise investor“ – lepinguosalise füüsiline või juriidiline isik, kes soovib asutada, asutab või on asutanud vastavalt punktile f ettevõtte teise lepinguosalise territooriumil;
- i) „juriidiline isik“ – kohaldatava õiguse alusel nõuetekohaselt kas kasumi saamiseks või muuks otstarbeks asutatud või muul viisil korraldatud ning kas era- või riigi omandis olev juriidiline isik, sealhulgas äriühing, usaldusühing, täisühing, ühisettevõtte, ühe osanikuga äriühing või ühistu;
- j) „lepinguosalise juriidiline isik“ –

- i) Euroopa Liidus: Euroopa Liidu või selle liikmesriikide õiguse alusel asutatud või korraldatud juriidiline isik, kes tegeleb Euroopa Liidu territooriumil olulise äritegevusega¹;
- ii) Angolas: Angola õiguse alusel asutatud või korraldatud juriidiline isik, kes tegeleb Angola territooriumil olulise äritegevusega;
- k) „meede“ – lepinguosalise võetav meede seaduse, määruse, eeskirja, menetluse, otsuse, haldustoimingu või mõnel muul kujul;
- l) „lepinguosalise meede“ – meetmed, mille on vastu võtnud või kehtima jätnud²:
 - i) keskvalitsus, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused või nende tasandite ametiasutused või
 - ii) valitsusvälised asutused keskvalitsuse, piirkondliku või kohaliku omavalitsuse või nende tasandite ametiasutuste delegeeritud volitusi kasutades;
- m) „lepinguosalise füüsiline isik“ –
 - i) liidu puhul ELi liikmesriigi kodanik vastavalt liikmesriigi õigusele³;
 - ii) Angola puhul Angola kodanik vastavalt Angola õigusele;

¹ Kooskõlas WTO-le saadetud teatisega Euroopa Ühenduse asutamislepingu kohta (WT/REG39/1) on Euroopa Liit seisukohal, et „tegelik ja püsiv side“ Euroopa Liidu liikmesriigi majandusega, nagu see on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 54, on samaväärne mõistega „oluline äritegevus“.

² Suurema kindluse huvides hõlmab mõiste „lepinguosalise meetmed“ punkti l alapunktides i ja ii loetletud üksuste meetmeid, mis on võetud või kehtima jäetud, juhendades, juhtides või kontrollides otseselt või kaudselt teiste üksuste tegevust seoses nende meetmetega.

³ Mõiste „füüsiline isik“ hõlmab ka füüsilisi isikuid, kelle alaline elukoht on Läti Vabariik, kuid kes ei ole Läti Vabariigi ega ühegi muu riigi kodanikud, kuid kellel on Läti Vabariigi õigusnormide alusel õigus saada mittekodaniku pass.

- n) „tegevus“ – ettevõtte juhtimine, haldamine, käigushoidmine, kasutamine, sellest kasu saamine, selle müük või muul viisil võõrandamine ning
- o) „avaldamine“ – ametlikus väljaandes (nt riigi teatajas või ametlikul veebisaidil) kättesaadavaks tegemine.

ARTIKKEL 4

Enamsoodustusrežiim

1. Kumbki lepinguosaline kohtleb viivitamata ja tingimusi esitamata teise lepinguosalise investoreid ja investeeringuid seoses käesoleva lepingu kohaldamisega oma territooriumil vähemalt sama soodsalt kui mis tahes muu riigi investoreid ja nende investeeringuid samasuguses olukorras.
2. Lõiget 1 ei tõlgendata nii, nagu kohustaks see lepinguosalist laiendama teise lepinguosalise investoritele või nende investeeringutele mis tahes eeliskohtlemist, mis tuleneb:
 - a) meetmetest, millega nähakse ette tunnustamine, sh standardite või kriteeriumide tunnustamine, mille alusel antakse luba, litsents või tunnistus füüsilisele isikule või ettevõttele majandustegevuse elluviimiseks või usaldatavusnõuete tunnustamine, millele on osutatud 15. aprillil 1994. aastal Marrakechis sõlmitud Maaailma Kaubandusorganisatsiooni asutamist käsitleva Marrakechi lepingu 1B lisas sätestatud teenuskaubanduse üldlepingu finantsteenuseid käsitleva lisa punktis 3, või
 - b) mis tahes kahepoolsest, piirkondlikust või mitmepoolsest lepingust, mis sisaldab kohustusi kaotada lepinguosaliste vahel sisuliselt kõik investeerimistõkked ning mille kohaselt tuleb lepinguosaliste õigusakte ühtlustada ühes või mitmes majandussektoris.

3. Suurema kindluse huvides ei kujuta lepinguosalise sõlmitud muudes rahvusvahelistes lepingutes sisalduvad sätted endast iseenesest lõikes 1 osutatud kohtlemist ja seega ei tohi neid võtta arvesse käesoleva lepingu rikkumise hindamisel.

ARTIKKEL 5

Korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vastased meetmed

1. Lepinguosalised võtavad arvesse korruptsiooni, rahapesu, terrorismi rahastamise ja maksudest kõrvalehoidmise mõju majandustele ja ühiskondadele, sh kuna need tõkestavad kestlikku arengut ja heidutavad investeeringuid.
2. Kumbki lepinguosaline kinnitab, et ta võtab kohustuse võtta piisavaid meetmeid eesmärgiga vältida ja tõkestada korruptsiooni, rahapesu, terrorismi rahastamist ja maksudest kõrvalehoidmist käesoleva lepinguga hõlmatud küsimuste puhul kooskõlas rahvusvaheliselt kokku lepitud standarditega, mida kõnealune lepinguosaline pooldab või toetab, nt Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni korruptsioonivastane konventsioon, mille ÜRO Peaassamblee võttis vastu 31. oktoobril 2003, ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (edaspidi „OECD“) 2011. aasta suunised hargmaistele ettevõtetele ning rahvusvahelise maksustamise valdkonnas kehtivad standardid.

II PEATÜKK

PROGNOOSITAVUS JA LÄBIPAISTVUS

ARTIKKEL 6

Üldkohaldatavate meetmete rakendamine

Kumbki lepinguosaline tagab, et kõiki käesoleva lepingu kohaldamisalasse kuuluvaid üldkohaldatavaid meetmeid rakendatakse mõistlikult, objektiivselt ja erapooletult.

ARTIKKEL 7

Avaldamisnõuded

Kumbki lepinguosaline avaldab viivitamata või teeb muul viisil üldsusele kirjalikus vormis kättesaadavaks käesoleva lepingu kohaldamisalasse kuuluvad kõik üldkohaldatavad asjakohased meetmed hiljemalt nende jõustumise ajal (v.a hädaolukorras), et investorid saaksid nendega tutvuda.

ARTIKKEL 8

Eelnev avaldamine ja võimalus esitada märkusi

1. Kui see on teostatav ja kooskõlas meetmete vastuvõtmise õigusliku süsteemiga, avaldab kumbki lepinguosaline⁴ eelnevalt:
 - a) üldkohaldatavate õigusnormide ettepanekud, mis võetakse vastu käesoleva lepingu kohaldamisalasse kuuluvates küsimustes, või

⁴ Lepinguosalistes mõistavad, et lõigete 1–4 puhul on võetud arvesse, et lepinguosalistel on erinevad süsteemid teatavate meetmete asjus konsulteerimiseks enne nende lõplikku kehtestamist ning et lõikes 1 esitatud alternatiivid kajastavad erinevaid õigussüsteeme.

- b) dokumendid, mis sisaldavad piisavalt üksikasju punktis a osutatud ettepanekute kohta, et investorid ja muud huvitatud isikud saaksid hinnata, kas ja kuidas see nende huve võib oluliselt mõjutada.
2. Niivõrd kui see on teostatav ja kooskõlas meetmete vastuvõtmise õigusliku süsteemiga, kutsutakse kumbagi lepinguosalist üles kohaldama lõiget 1 üldkohaldatavate menetluste ja haldusotsuste suhtes, mida ta kavatseb vastu võtta käesoleva lepingu kohaldamisalasse kuuluvates küsimustes.
3. Niivõrd kui see on teostatav ja kooskõlas meetmete vastuvõtmise õigusliku süsteemiga, annab kumbki lepinguosaline investoritele ja muudele huvitatud isikutele mittediskrimineerival alusel mõistliku võimaluse esitada märkusi kavandatud meetmete või avaldatavate dokumentide kohta kooskõlas lõigetega 1 ja 2.
4. Niivõrd kui see on teostatav ja kooskõlas meetmete vastuvõtmise õigusliku süsteemiga, võtab kumbki lepinguosaline lõike 3 kohaselt saadud märkusi arvesse⁵.
5. Lõikes 1 osutatud üldkohaldatava õigusnormi avaldamisel või enne avaldamist peab kumbki lepinguosaline selgitama õigusnormi eesmärgi ja põhjendust niivõrd, kui see on teostatav ja kooskõlas meetmete vastuvõtmise õigusliku süsteemiga.
6. Niivõrd kui see on teostatav, peab kumbki lepinguosaline jätma piisavalt aega lõikes 1 osutatud õigusnormi avaldamise ja selle investorite suhtes kohaldamise kuupäeva vahele.

ARTIKKEL 9

Investeeringusraamistiku läbipaistvus

⁵ See nõue ei sea mingit kohustust teha lõplik otsus lepinguosalisele, kes võtab või säilitab mis tahes meetmeid investeeringu lubamiseks.

1. Kumbki lepinguosaline peab tegema elektrooniliselt, nt veebisaidi kaudu, ja kui see on teostatav, siis ühe portaali kaudu kättesaadavaks ning ajakohastama võimaluste piires ja vastavalt vajadusele järgmist:
 - a) konkreetselt investeeringuid käsitlevad õigusnormid,
 - b) investeeringute suhtes kohaldatavad piirangud ja tingimused ning
 - c) investeeringute jaoks lubade väljastamise asjaomaste pädevate asutuste kontaktandmed.
2. Kumbki lepinguosaline peab tegema kättesaadavaks, kui see on teostatav, siis elektrooniliselt, nt veebisaidi kaudu, ja lõikes 1 osutatud ühe portaali kaudu juurdepääsetavaks kirjelduse ning ajakohastama seda võimaluste piires ja vajaduse korral, milles teavitatakse investoreid ja muid huvitatud isikuid praktilistest toimingutest, mis on vajalikud tema territooriumil investeerimiseks ja menetlustest, mis on seotud järgmisega:
 - a) ettevõtete asutamine ja registreerimine,
 - b) ühendamine põhitaristuga, nt elektri- ja veevarustus,
 - c) kinnisvara (nt maa omandiõigused) omandamine ja registreerimine,
 - d) ehitusload,
 - e) maksejõuetusmenetlus,
 - f) kapitalisiirded ja -maksed,
 - g) valuuta vahetatavus,

- h) maksude tasumine ning
 - i) juurdepääs rahastamisele, eelkõige mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate jaoks.
3. Lepinguosalise territooriumil ei tohi kehtestada ühelegi investorile tasu käesolevas artiklis või artiklis 7 osutatud teabele juurdepääsu saamiseks.

ARTIKKEL 10

Investeeringusstiimulite läbipaistvus

1. Kumbki lepinguosaline peab tegema elektrooniliselt, nt veebisaidi kaudu, ja kui see on teostatav, siis ühe portaali kaudu, kättesaadavaks teabe investeeringusstiimulite kohta ning ajakohastama seda võimaluste piires ja vastavalt vajadusele.
2. Lõikes 1 osutatud teave peab hõlmama kõiki stiimuleid, mis on investoritele saadaval, sh finantsstiimulid, eelarvestiimulid ja mitterahalised siirded, sh mitterahalised stiimulid.
3. Lõikes 1 osutatud teave sisaldab järgmist:
 - a) stiimuli õiguslik alus,
 - b) stiimuli vorm,
 - c) stiimuli saamise kriteeriumid,
 - d) stiimuli taotlemise menetlus, sh nõutavad vormid ja dokumendid, ning
 - e) pädeva asutuse kontaktandmed.

ARTIKKEL 11

Seosed vastuvõtva riigi majandusega

Kumbagi lepinguosalist kutsutakse üles tegema investoritele ja investeerida soovivatele isikutele kättesaadavaks teabe kohalike tarnijate kohta, et tugevdada seoseid kohaliku majandusega, suurendada kohalike tarnijate konkurentsivõimet ja investeringu panust kestlikku arengusse.

ARTIKKEL 12

Konfidentsiaalse teabe avaldamine

Ühtki käesoleva lepingu sätet ei tõlgendata nii, et see kohustab lepinguosalist tegema kättesaadavaks konfidentsiaalset teavet, mille avalikustamine takistaks õiguskaitsetoiminguid või oleks muul viisil vastuolus avalike huvidega või kahjustaks konkreetsete avaliku või erasektori ettevõtete seaduslikke ärihuve.

III PEATÜKK

LUBADE VÄLJASTAMISE MENETLUSTE TÕHUSTAMINE

ARTIKKEL 13

Kohaldamisala

Käesolevat peatükki kohaldatakse lepinguosaliste meetmete suhtes, mis käsitlevad investeeringute lubamist.

ARTIKKEL 14

Taotluste esitamine

Kumbki lepinguosaline hoidub võimaluste piires nõudmast, et taotleja pöörduks loataotlusega rohkem kui ühe pädeva asutuse poole. Kui tegevus, mille jaoks luba taotletakse, kuulub mitme pädeva asutuse reguleerimispädevusse, võib nõuda mitut loataotlust.

ARTIKKEL 15

Taotlemise tähtajad

Kui lepinguosaline nõuab loa olemasolu, tagab ta, et tema pädevad asutused lubavad võimaluste piires esitada taotluse igal ajal kogu aasta jooksul. Kui loa taotlemiseks on ette nähtud konkreetne ajavahemik, tagab lepinguosaline, et pädevad asutused määravad taotluse esitamiseks mõistliku tähtaja.

ARTIKKEL 16

Elektroonilised taotlused ja koopiate aktsepteerimine

Kui lepinguosaline nõuab loa olemasolu, tagab ta, et tema pädevad asutused teevad järgmist:

- a) nõustuvad võimaluste piires elektrooniliselt esitatud taotlustega ning

- b) võtavad originaaldokumentide asemel vastu lepinguosalise õiguse kohaselt kinnitatud dokumentide koopiaid, välja arvatud juhul, kui pädevad asutused nõuavad, et loa andmise protsessi usaldatavuse kaitsmiseks tuleb esitada originaaldokumendid.

ARTIKKEL 17

Taotluste menetlemine

1. Kui lepinguosaline nõuab loa olemasolu, tagab ta, et tema pädevad asutused teevad järgmist:
 - a) annavad võimaluse piires taotluse läbivaatamise hinnangulise ajakava;
 - b) annavad taotleja nõudel põhjendamatu viivituseeta teada, millises menetlusjärgus taotlus on;
 - c) teevad võimaluste piires põhjendamatu viivituseeta kindlaks, kas taotlus on täielik, et seda saaks lepinguosalise õigusnormide kohaselt menetleda;
 - d) kui nad peavad taotlust lepinguosalise õigusnormide kohaseks menetlemiseks täielikuks,⁶ tagavad nad mõistliku aja jooksul pärast taotluse esitamist:
 - i) taotluse menetlemise lõpuleviimise ja
 - ii) taotleja teavitamise taotluse kohta tehtud otsusest võimaluste piires kirjalikult⁷;

⁶ Pädevad asutused võivad nõuda, et kogu teave tuleb esitada kindlaksmääratud vormis, et see oleks töötlemiseks valmis kujul.

e) kui nad leiavad, et taotlus ei ole lepinguosalise õigusnormide kohaseks menetlemiseks täielik, teevad nad mõistliku aja jooksul pärast taotluse esitamist järgmist:

- i) teavitavad taotlejat sellest, et taotlus ei ole täielik,
- ii) määravad taotleja palvel kindlaks lisateabe, mida on vaja, et taotlus oleks täielik, või annavad muid juhiseid selle kohta, miks taotlust peetakse mittetäielikuks, ning
- iii) võimaldavad⁸ taotlejal esitada taotluse täiendamiseks vajalikku lisateavet;

kui aga alapunktides i, ii ja iii osutatud meetmeid ei ole võimalik võtta ja taotlus lükatakse tagasi, sest see ei ole täielik, tagavad pädevad asutused taotleja teavitamise mõistliku aja jooksul, ning

f) kui taotlus lükatakse tagasi, teavitavad nad kas omal algatusel või taotleja palvel taotlejat tagasilükkamise põhjustest ja edasikaebamise tähtajast ning vajaduse korral taotluse uuesti esitamise korrast; taotlejat ei tohi takistada uut taotlust esitamast üksnes põhjusel, et varem on taotlus tagasi lükatud.

2. Kumbki lepinguosaline tagab, et tema pädevad asutused annavad tegevusloa niipea, kui asjakohase läbivaatamise tulemusel on kindlaks tehtud, et taotleja vastab tegevusloa saamise tingimustele.

3. Kumbki lepinguosaline tagab, et antud luba jõustub põhjendamatu viivitusega, kui kohaldatavatest tingimustest ei tulene teisiti⁹.

⁷ Pädevad asutused võivad täita alapunktis ii sätestatud nõude, teavitades taotlejat enne kirjalikult, sealhulgas avaldatud meetme kaudu, et vastuse puudumine pärast teatavat ajavahemikku alates taotluse esitamise kuupäevast tähendab taotluse vastuvõtmist. „Kirjalik“ tähendab ka elektroonilist vormingut.

⁸ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et see võimalus ei tähenda, et pädev asutus peaks tähtaegu pikendama.

ARTIKKEL 18

Tasud

1. Iga muu majandustegevuse puhul peale finantsteenuste tagab kumbki lepinguosaline, et tema pädevate asutuste nõutavad loatasud on mõistlikud ja läbipaistvad ega piira iseenesest investeeringut.
2. Finantsteenuste puhul tagab kumbki lepinguosaline, et tema pädevad asutused esitavad taotlejatele seoses nende nõutavate loatasudega tasugraafiku või teabe selle kohta, kuidas tasude summad kindlaks määratakse, ning et nad ei kasuta tasusid lepinguosalise kohustuste vältimiseks.
3. Loatasud ei sisalda loodusvarade kasutamise tasusid, enampakkumise, pakkumismenetluse ja muude mittediskrimineerivate kontsessiooni andmise viisidega seotud makseid ega kohustuslikke makseid universaalteenuse osutamise eest.
4. Kui tegemist ei ole kiireloomulise olukorraga, siis tagab kumbki lepinguosaline piisavalt aega investeeringu loamenetlustega seotud uute või muudetud lõivude ja tasude avalikustamise või investoritele kõnealuste lõivude ja tasude arvutamise mõistmiseks vajaliku teabe avaldamise ning kõnealuste lõivude ja tasude jõustumise vahel. Selliseid lõive ja tasusid ei kohaldata enne, kui teave nende kohta on avaldatud.
5. Kui see on teostatav, siis võtab kumbki lepinguosaline vastu menetlused, mis võimaldavad tasuda elektrooniliselt lõivud ja tasud, mida asjaomased pädevad asutused koguvad investeeringute lubamiseks, ning säilitab neid menetlusi.

⁹ Pädevad asutused ei vastuta viivituste eest, mis on tingitud põhjustest, mis jäävad nende vastutusvaldkonnast välja.

ARTIKKEL 19

Objektiivsus, erapooletus ja sõltumatus

Kui lepinguosaline võtab vastu või jätab kehtima loaga seotud meetme, tagab ta, et tema asjaomane pädev asutus menetleb taotlust ning teeb ja haldab otsuseid objektiivselt ja erapooletult ning sõltumatult kõigi nende isikute põhjendamatust mõjust, kes viivad ellu majandustegevust, mille jaoks luba on nõutav.

ARTIKKEL 20

Avaldamine ja kättesaadav teave

1. Kui lepinguosaline nõuab loa olemasolu, siis avaldab ta viivitamata teabe, mis on vajalik, et investorid või investeerida soovivad isikud saaksid täita nõudeid ning järgida tehnilisi standardeid ja menetlusi kõnealuse loa omandamiseks, säilitamiseks, muutmiseks või uuendamiseks¹⁰. Selline teave peab olemasolu korral sisaldama järgmist:
 - a) litsentsimis- ja kvalifikatsiooninõuded ja -menetlused,
 - b) asjaomaste pädevate asutuste kontaktandmed,
 - c) loatasud,
 - d) kohaldatavad tehnilised standardid,

¹⁰ Lepinguosalisel võivad anda lubasid ilma käesoleva artikli nõudeid järgimata süsivesinikega seotud järgmistel juhtudel:

- a) ala suhtes on kohaldatud varem käesoleva artikli kohast menetlust, mille tulemusena luba ei antud,
- b) ala on püsivalt kättesaadav uuringuteks või tootmiseks või
- c) väljastatud loast on loobunud enne selle kehtivusaja lõppu.

- e) taotluste kohta tehtud otsuste edasikaebamise või läbivaatamise kord,
 - f) litsentside või kvalifikatsioonide tingimuste täitmise järelevalve või tagamise kord,
 - g) üldsuse kaasamise võimalused, näiteks ärakuulamiste või märkuste esitamise kaudu, ning
 - h) taotluse menetlemise eeldatav ajakava.
2. Kumbagi lepinguosalist julgustatakse koondama elektroonilised väljaanded ühte portaali.

ARTIKKEL 21

Meetmete väljatöötamine

Kui lepinguosaline võtab vastu või jätab kehtima loa andmisega seotud meetmed, tagab ta järgmise:

- a) kõnealused meetmed põhinevad selgetel, objektiivsetel ja läbipaistvatel kriteeriumidel, mis võivad hõlmata pädevust ja võimet majandustegevust ellu viia, sh kooskõlas lepinguosalise regulatiivsete nõuetega, nt tervise- ja keskkonnanõuded, mõistes, et pädevad asutused võivad hinnata igale kriteeriumile omistatavat osakaalu,
- b) menetlused on erapooletud, kõigile taotlejatele kergesti kättesaadavad ja piisavad selleks, et taotlejad saaksid tõendada, kas nad vastavad nõuetele, ning
- c) menetlused iseenesest ei takista põhjendamatult nõuete täitmist.

IV PEATÜKK

KONTAKTASUTUSED JA SIDUSRÜHMADE KAASAMINE

ARTIKKEL 22

Investeeringute hõlbustamise kontaktasutused

1. Kumbki lepinguosaline asutab oma õigussüsteemiga kooskõlas investeeringute hõlbustamise kontaktasutused, mis on esimesed kontaktpunktid investoritele seoses investeeringuid mõjutavate meetmetega, või hoiavad neid tegevuses.
2. Kumbki lepinguosaline tagab, et investeeringute hõlbustamise kontaktasutused vastavad investorite ja käesoleva artikli alusel teise lepinguosalise asutatud investeeringute hõlbustamise kontaktasutuste küsimustele, et tagada käesoleva lepingu tulemuslik rakendamine.
3. Kui investeeringute hõlbustamise kontaktasutus ei saa lõike 2 kohasele küsimusele vastata, siis tegutseb ta selle nimel, et anda küsimuse esitajale asjakohase teabe saamiseks vajalik abi.
4. Kumbki lepinguosaline tagab, et käesolevas artiklis käsitletud küsimused ja teabe saab esitada elektrooniliselt.
5. Käesoleva artikli kohaselt esitatud teave ei sõltu sellest, kas meede on kooskõlas käesoleva lepinguga.

ARTIKKEL 23

Probleemi lahendamise mehhanismid

1. Kumbki lepinguosaline tegutseb selle nimel, et luua sobilikud mehhanismid investorite või investeerida soovivate isikute probleemide lahendamiseks, mis võivad tuleneda käesoleva lepinguga hõlmatud mis tahes üldkohaldatava meetme kohaldamisest, ning et hoida neid kasutusel.
2. Lõikes 1 osutatud mehhanismid peavad olema kergesti kättesaadavad, sh mikro-, väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele, sobilike tähtaegadega ja läbipaistvad. Need ei piira apellatsioon- või läbivaatamismenetlusi, mida lepinguosalisel kehtestavad või võtavad. Need ei piira samuti käesolevast lepingust tuleneva vaidluste lahendamise mehhanismi kohaldamist.

ARTIKKEL 24

Kohalik asutustevaheline koordineerimine

1. Lepinguosalisel mõistavad investeeringutega seotud meetmete ja menetluste reguleerimise ja rakendamise eest vastutavate asutuste ja agentuuride tegevuse kohaliku koordineerimise olulisust investeeringute hõlbustamise, ligimeelitamise, säilitamise ja suurendamise vahendina.
2. Kumbki lepinguosaline tegutseb selle nimel, et luua või säilitada tegevuse koordineerimise mehhanisme järgmistes valdkondades:
 - a) investeeringute hõlbustamine,

- b) valitsuse meetmete ja menetluste regulatiivse järjepidevuse ja prognoositavuse edendamine ning
 - c) kesk-, piirkondliku ja kohaliku tasandi investeerimismetmete ja -menetluste edendamine.
3. Selleks et hõlbustada ülesannete koordineerimist, kutsutakse kumbagi lepinguosalist nimetama juhtiv amet kooskõlas oma õigussüsteemiga.

ARTIKKEL 25

Regulatiivne järjepidevus ja mõjuhindangud

1. Lepinguosalised mõistavad tulemusliku, järjepideva, läbipaistva ja prognoositava investeeringute reguleeriva raamistiku olulisust.
2. Kumbagi lepinguosalist kutsutakse üles koostama kooskõlas oma vastavate normide ja menetlustega nende üldkohaldatavate märkimisväärs¹¹ meetmete mõjuhindangu, mida ta koostab ja mis jäävad käesoleva lepingu kohaldamisalasse.
3. Lepinguosalised tunnistavad, et lõikes 2 osutatud mõjuhindangute koostamisel tuleks võtta arvesse kavandatud meetmete potentsiaalset mõju mikro-, väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele ning kestlikule arengule.

ARTIKKEL 26

Konsulteerimine sidusrühmadega ja korrapärased läbivaatamised

¹¹ Kumbki lepinguosaline võib määrata kindlaks, mida käsitatakse käesoleva lepingu otstarbel üldkohaldatava „märkimisväärs¹¹“ meetmena.

1. Kumbagi lepinguosalist kutsutakse üles vaatama sobilikuks peetava ajavahemiku järel läbi käesoleva lepinguga hõlmatud üldkohaldatavad meetmed, mis mõjutavad investeringuid, et teha kindlaks, milliseid konkreetseid tema rakendatud meetmeid tuleks muuta, tõhustada või laiendada või millised neist tuleks kehtetuks tunnistada, et muuta lepinguosalise investeerimisraamistikku tulemuslikumaks selle poliitikaeesmärkide saavutamisel ning mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate konkreetsete vajaduste arvesse võtmisel.
2. Kumbagi lepinguosalist kutsutakse üles vaatama korrapäraselt läbi oma lubade väljastamise lõivud ja tasud, et vähendada nende arvu ja mitmekesisust.
3. Kumbagi lepinguosalist kutsutakse üles võtma läbivaatamise käigus arvesse sidusrühmade tagasisidet ja kasutama asjakohaseid rahvusvahelisi tulemusnäitajaid.
4. Lepinguosalisi kutsutakse üles jagama artiklis 43 osutatud investeringute hõlbustamise komitees oma kogemusi korrapärase läbivaatamiste teostamisel ja nendest tulenevaid poliitilisi soovitusi.

ARTIKKEL 27

Vaidluste lahendamine

VI peatükki ei kohaldata artiklite 24, 25 ja 26 suhtes.

V PEATÜKK

INVESTEERINGUD JA KESTLIK ARENG

ARTIKKEL 28

Eesmärgid

1. Lepinguosalised tunnistavad, et kestlik areng hõlmab majandusarengut, sotsiaalset arengut ja keskkonnakaitset, kusjuures kõik kolm on vastastikku sõltuvad ja tugevdavad üksteist, ning kinnitavad oma kindlat tahet hõlbustada investeringuid viisil, mis aitab kaasa kestliku arengu eesmärgi saavutamisele.
2. Käesoleva peatüki eesmärk on suurendada kestliku arengu ning eelkõige selle tööjõudu ja keskkonda käsitlevate mõõtmete arvesse võtmist lepinguosaliste investeerimissuhtes viisil, mis aitab saavutada kestliku arengu eesmärke, mis on sätestatud ÜRO kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030.

ARTIKKEL 29

Reguleerimisõigus ja kaitsetasemed

1. Lepinguosalised tunnistavad kummagi lepinguosalise õigust määrata kindlaks oma kestliku arengu põhimõtted ja prioriteedid, kehtestada oma riikliku keskkonna- ja töökaitse tase, mida nad peavad sobilikuks, ning võtta vastu oma asjakohaseid õigusnorme ja poliitikameetmeid või neid muuta. Kõnealused kaitsetasemed, õigusnormid ja poliitikameetmed peavad olema kooskõlas kummagi lepinguosalise kohustustega järgida käesolevas peatükis osutatud lepinguid ja rahvusvaheliselt tunnustatud standardeid.
2. Kumbki lepinguosaline püüab tagada, et tema asjakohased õigusnormid ja poliitikameetmed näevad ette keskkonna- ja töökaitse kõrge taseme ning soodustavad seda, ning seab eesmärgi kõnealuseid kaitsetasemeid, õigusnorme ja poliitikameetmeid veelgi parandada.

3. Lepinguosaline ei tohiks nõrgendada oma keskkonna- või tööalaste õigusnormidega ette nähtud kaitsetasemeid investeeringute soodustamise eesmärgil.
4. Lepinguosaline ei loobu investeeringute soodustamise eesmärgil oma keskkonna- või tööalaste õigusnormide täitmise tagamisest ega kaldu neist muul viisil kõrvale ega paku vastavaid võimalusi.
5. Lepinguosaline ei jäta järjepideva või korduva tegevuse või tegevusetuse kaudu tulemuslikult tagamata oma keskkonna- või tööalaste õigusnormide täitmist, et soodustada investeeringuid.
6. Lepinguosalised ei kasuta oma vastavaid keskkonna- ega tööalaseid õigusnorme viisil, mis kujutaks endast meelevaldset või põhjendamatut diskrimineerimist või rahvusvaheliste investeeringute varjatud piiramist.

ARTIKKEL 30

Mitmepoolsed tööstandardid ja töösuhteid käsitlevad lepingud

1. Lepinguosalised kinnitavad oma kohustust edendada investeeringute arendamist viisil, mis soodustab kõigile inimväärse töö tagamist, nagu on märgitud Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (edaspidi „ILO“) deklaratsioonis sotsiaalse õigluse ja õiglase globaliseerumise kohta, mis võeti vastu Genfis 10. juunil 2008 Rahvusvahelisel Töökonverentsil (edaspidi „2008. aasta ILO deklaratsioon sotsiaalse õigluse ja õiglase globaliseerumise kohta“).
2. Kooskõlas ILO põhikirja ning ILO tööalaste aluspõhimõtete ja põhiõiguste deklaratsiooniga ning selle järelmeetmetega, mis võeti vastu Genfis 18. juunil 1998 Rahvusvahelisel Töökonverentsil, peab kumbki lepinguosaline austama, edendama ja tulemuslikult rakendama oma territooriumil, sh eksportkauba tootmise eritsoonides ja

muudes erimajanduspiirkondades rahvusvaheliselt tunnustatud põhilisi tööstandardeid, mis on määratletud ILO peamistes konventsioonides, ning rakendama tulemuslikult täiendavaid ILO konventsioone, mille liidu liikmesriigid ja Angola on ratifitseerinud.

3. Kooskõlas nende kohustusega suurendada investeeringute panust kestliku arengu eesmärkide, sh nende tööjõuga seotud aspektide saavutamisse, edendab kumbki lepinguosaline investeerimispoliitikat, mis aitab saavutada inimväärse töö tegevuskava eesmärgi kooskõlas 2008. aasta ILO deklaratsiooniga sotsiaalse õigluse ja õiglase globaliseerimise kohta ning ILO sajanda aastapäeva deklaratsiooniga töö tuleviku kohta, mis võeti vastu Genfis 21. juunil 2019 Rahvusvahelisel Töökongressil.
4. Kumbki lepinguosaline võtab kasutusele tulemusliku tööinspektsioonisüsteemi kõigi majandussektorite, sh põllumajanduse ja mäetööstuse jaoks, kui ta ei ole seda juba teinud.
5. Lepinguosalisel teevad ühiselt jõupingutusi, et tugevdada oma koostööd tööjõupoliitika ja -meetmete investeerimisaspektide valdkonnas kahepoolset ja piirkondlikul tasandil ning asjakohastel juhtudel rahvusvahelistel foorumitel, sealhulgas ILO raames.

ARTIKKEL 31

Mitmepoolsed keskkonnajuhtimistavad ja keskkonnalepingud

1. Lepinguosalisel tunnistavad ÜRO Keskkonnaassamblee, ÜRO Keskkonnaprogrammi ja mitmepoolsete keskkonnajuhtimistavade ja keskkonnalepingute väärtust, sest need on rahvusvahelise kogukonna vastus üleilmsetele või piirkondlikele keskkonnaprobleemidele ning nende eesmärk on suurendada investeerimis- ja keskkonnapoliitika vastastikust toetavust.
2. Kumbki lepinguosaline rakendab tulemuslikult mitmepoolseid keskkonnalepinguid, protokolle ja muudatusi (edaspidi „mitmepoolsed keskkonnalepingud“), mille ta on

ratifitseerinud. Lepinguosalised kinnitavad võetud kohustust edendada investeeringute arengut kõrgetasemelist keskkonnakaitset soodustaval viisil.

3. Lepinguosalised teevad ühiselt jõupingutusi, et tugevdada oma koostööd keskkonnapoliitika ja -meetmete investeerimisaspektide valdkonnas kahepoolset ja piirkondlikul tasandil ning asjakohastel juhtudel rahvusvahelistel foorumitel, sealhulgas ÜRO kestliku arengu kõrgetasemelisel poliitilisel foorumil, ÜRO Keskkonnaprogrammis, ÜRO Keskkonnaassamblees, mitmepoolsetes keskkonnalepingutes või Maailma Kaubandusorganisatsioonis (edaspidi „WTO“).

ARTIKKEL 32

Investeeringud ja kliimamuutused

1. Lepinguosalised tunnistavad kiireloomuliste meetmete tähtsust võitluses kliimamuutuste ja nende mõju vastu ning investeeringute rolli selle eesmärgi saavutamisel kooskõlas 9. mail 1992. aastal New Yorgis sõlmitud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooniga, Pariisis 12. detsembril 2015. aastal sõlmitud Pariisi kliimakokkuleppe (edaspidi „Pariisi kliimakokkulepe“) eesmärkidega ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel ning muude mitmepoolsete keskkonnalepingutega ja mitmepoolsete juriidiliste dokumentidega kliimamuutuste valdkonnas.
2. Kumbki lepinguosaline:
 - a) rakendab tulemuslikult ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kliimakokkulepet, sh selle kohustusi, mis on seotud riiklikult kindlaksmääratud panustega, ning

- b) edendab investeerimis- ja kliimapoliitika ja -meetmete vastastikust toetavust, aidates seeläbi kaasa üleminekule vähese kasvuhoonegaaside heitega ressursitõhusale majandusele ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisele arengule.
3. Lepinguosalised tegutsevad ühiselt selle nimel, et tugevdada kahepoolset, piirkondlikku ja vajaduse korral rahvusvahelistel foorumitel tehtavat koostööd kliimamuutuste poliitika ja meetmete investeerimisaspektide osas, sealhulgas ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni raames, WTOs, 16. septembril 1987. aastal Montrealis sõlmitud osoonikihti kahandavate ainete Montreali protokolliga raames ning Rahvusvahelises Mereorganisatsioonis.

ARTIKKEL 33

Kestlikku arengusse panustavad investeeringud

1. Kooskõlas nende kohustusega suurendada investeeringute panust kestliku arengu eesmärkide saavutamisse, hõlbustavad ja soodustavad lepinguosalised investeeringuid kestlikesse toodetesse ja tarbimisse, keskkonnakaupadesse ja -teenustesse ning kliimamuutuste leevendamisse ja nendega kohanemisse panustavaid investeeringuid.
2. Lepinguosalised tunnistavad elurikkuse kaitsmise ja kestliku kasutamise tähtsust ning investeeringute rolli nende eesmärkide saavutamisel kooskõlas bioloogilise mitmekesisuse konventsiooniga, mis sõlmiti 5. juunil 1992 Rio de Janeiros, ja selle protokollidega, ohustatud looduslike looma- ja taimeliikidega rahvusvahelise kauplemise konventsiooniga, mis sõlmiti 3. märtsil 1973 Washingtonis (edaspidi „CITES“), ning muude mitmepoolsete keskkonnalepingutega, mille osalised nad on, sealhulgas nende alusel vastu võetud otsustega.

3. Kumbki lepinguosaline hõlbustab investeeringuid bioloogiliste ressursside kestlikku kasutamisse ja elurikkuse säilitamisse ning võtab meetmeid elurikkuse säilitamiseks, kui investeeringud avaldavad sellele survet.
4. Lepinguosalisel teevad ühiselt jõupingutusi, et tugevdada oma koostööd elurikkuse poliitika ja meetmete investeerimisaspektide valdkonnas kahepoolset ja piirkondlikul tasandil ning asjakohastel juhtudel rahvusvahelistel foorumitel, sealhulgas bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni ja CITESi raames.
5. Lepinguosalisel tunnistavad metsa kestliku majandamise tähtsust ja investeeringute rolli selle eesmärgi saavutamisel. Sellest lähtuvalt hõlbustab kumbki lepinguosaline investeeringuid viisil, mis on kooskõlas metsade kaitse ja metsa kestliku majandamisega.
6. Lepinguosalisel tunnistavad mere bioloogiliste ressursside ja mereökosüsteemide kaitsmise ja kestliku majandamise tähtsust ning investeeringute rolli nende eesmärkide saavutamisel. Sellest lähtuvalt hõlbustab kumbki lepinguosaline investeeringuid viisil, mis on kooskõlas mere bioloogiliste ressursside ja mereökosüsteemide kaitse ja kestliku majandamisega.

ARTIKKEL 34

Ettevõtja sotsiaalne vastutus ja vastutustundlik äritegevus

1. Lepinguosalisel tunnistavad, et on oluline, et investorid täidaksid hoolsuskohustust oma tegevuses, tarneahelates ja muudes ärisuhetes näiteks keskkonnale ja töötingimustele avalduva kahjuliku mõju kindlaks tegemiseks ja kõrvaldamiseks. Lepinguosalisel edendavad ettevõtja sotsiaalse vastutuse ja vastutustundlike ettevõtlustavade kasutuselevõttu ettevõtete ja investorite poolt, et panustada kestlikku arengusse ja vastutustundlikesse investeeringutesse.

2. Lepinguosalised edendavad asjaomaste rahvusvaheliselt kokkulepitud juriidiliste dokumentide levitamist ja kasutamist, mida nad soodustavad või toetavad, nt ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtted, ÜRO üleilmne kokkulepe, ILO kolmepoolne deklaratsioon hargmaiste ettevõtete ja sotsiaalpoliitika põhimõtete kohta ning OECD 2011. aasta suunised hargmaistele ettevõtetele ning nendega seotud hoolsuskohustuse suunised.
3. Lepinguosalised jagavad investeringute hõlbustamise komitees käesolevas artiklis käsitletud küsimustega seotud teavet ja parimaid tavasid, sh võimalike viiside kohta, kuidas hõlbustada ettevõtetel ja investoritel ettevõtja sotsiaalse vastutuse, vastutustundlike tavade ja aruandluse kasutuselevõttu. Selleks on komitee pidevalt ühenduses asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega, kes tegutsevad ettevõtja sotsiaalse vastutuse ja vastutustundliku äritegevuse valdkonnas.

ARTIKKEL 35

Investeeringud ja sooline võrdõiguslikkus

1. Lepinguosalised kinnitavad, et kaasav investeerimispoliitika võib aidata edendada naiste majandusliku mõjuvõimu ja soolise võrdõiguslikkuse suurendamist kooskõlas ÜRO kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030 esitatud kestliku arengu eesmärgiga nr 5. Nad tunnistavad naiste olulist panust majanduskasvu, mis tuleneb naiste osalemisest majandustegevuses, sealhulgas investeeringutes. Lepinguosalised rõhutavad oma kavatsust rakendada käesolevat lepingut viisil, mis edendab ja suurendab soolist võrdõiguslikkust.
2. Lepinguosalised tegutsevad kahepoolselt ja asjakohastel juhtudel rahvusvahelistel foorumitel selle nimel, et tugevdada oma koostööd soolise võrdõiguslikkuse poliitika ja sellega seotud meetmete investeerimisaspektide valdkonnas, sealhulgas seoses meetmetega, mille eesmärk on tagada, et naistel, sealhulgas töötajatel, ärinaistel ja

ettevõtjatel on parem võimekus ja paremad tingimused kasutada käesoleva lepinguga loodavaid võimalusi ja saada neist kasu.

VI PEATÜKK

VAIDLUSTE VÄLTIMINE JA LAHENDAMINE

ARTIKKEL 36

Konsultatsioonid

1. Lepinguosalised püüavad lahendada kõik omavahelised käesoleva lepingu sätete tõlgendamist ja kohaldamist käsitlevad vaidlused üksteisega heas usus konsulteerides, eesmärgiga jõuda mõlemat lepinguosalist rahuldava lahenduseni, kui käesolevas lepingus ei ole ette nähtud teisiti.
2. Lepinguosaline esitab konsultatsiooni alustamiseks teisele lepinguosalisele kirjaliku taotluse, märkides ära vaidlusaluse meetme ja käesolevast lepingust tulenevad kohustused, mida teine lepinguosaline ei ole tema hinnangul täitnud.
3. Lepinguosaline, kellele esitatakse taotlus konsultatsiooni algatamiseks, vastab taotlusele kümne päeva jooksul alates selle saamise kuupäevast. Konsultatsioonid peetakse hiljemalt 30 päeva jooksul alates taotluse saamise kuupäevast ja need toimuvad selle lepinguosalise territooriumil, kellele konsultatsioonitaotlus esitati, välja arvatud juhul, kui lepinguosalistes lepivad kokku teisiti.
4. Lepinguosaline esitab konsultatsioonide käigus teisele lepinguosalisele piisavalt faktilist teavet, et võimaldada põhjalikult uurida, kuidas vaidlusalune meede võib põhjustada käesolevast lepingust tulenevate asjaomaste kohustuste rikkumise. Kumbki lepinguosaline

püüab kaasata oma pädevate ametiasutuste töötajad, kellel on eriteadmised küsimuses, mille üle konsultatsioone peetakse.

5. Käesolevas lepingus osutatud mitmepoolseid keskkonna- või töajulepinguid või juriidilisi dokumente käsitlevate konsultatsioonide käigus võtavad lepinguosalisel arvesse ILO või mitmepoolsete keskkonnalepingute alusel asutatud asjaomaste organite või organisatsioonide esitatud teavet, et tagada sidusus lepinguosalistel ning kõnealuste organite või organisatsioonide tegevuse vahel. Vajaduse korral küsivad lepinguosalisel nõu kõnealustelt organitelt või organisatsioonidelt või muudelt ekspertidelt või organitelt, keda nad peavad asjakohaseks.
6. Kumbki lepinguosaline võib küsida kodanikuühiskonna arvamust, kui see on asjakohane, nagu on osutatud artiklis 46.
7. Konsultatsiooni ja eelkõige kogu teave ja kõik seisukohad, mille lepinguosalisel on konsultatsioonide ajal avaldanud, on konfidentsiaalsed.

ARTIKKEL 37

Mõlemat lepinguosalist rahuldav lahendus

1. Lepinguosalisel võivad igal ajal kokku leppida mõlemat lepinguosalist rahuldavas lahenduses kõigi artikliga 36 hõlmatud vaidluste puhul.
2. Kumbki lepinguosaline võtab meetmed, mis on vajalikud mõlemat lepinguosalist rahuldava lahenduse rakendamiseks. Kui viivitamata rakendamine ei ole võimalik, siis lepidavad lepinguosalisel kokku rakendamise mõistlikus ajas.

3. Lahendust rakendav lepinguosaline teatab hiljemalt lõikes 2 osutatud kokkulepitud ajavahemiku lõppkuupäeval teisele lepinguosalisele kirjalikult kõikidest meetmetest, mille ta on võtnud mõlemat lepinguosalist rahuldava lahenduse rakendamiseks.
4. Kui lepinguosalisel ei suuda jõuda konsultatsioonitaotluse kuupäevast arvestades 120 päeva jooksul mõlemat lepinguosalist rahuldava lahenduseni või kui mõlemat lepinguosalist rahuldavat lahendust ei rakendata lõikes 2 märgitud aja jooksul, siis võib artikli 36 kohaselt konsultatsioonitaotluse esitanud lepinguosaline esitada taotluse, mille kohaselt tuleb vaidluse lahendamiseks kasutada riikidevahelist vahekohtumenetlust. Lepinguosaline, kellele esitatakse vahekohtumenetluse taotlus, nõustub taotlusega või keeldub sellest 30 päeva jooksul alates taotluse saamisest. Kui vastust ei esitata, siis käsitatakse seda taotlusest keeldumisenä.

ARTIKKEL 38

Vahekohus

1. Lepinguosalisel proovivad jõuda vahekohtu koosseisus kokkuleppele. Kui sellele kokkuleppele ei jõuta 30 päeva jooksul alates artikli 37 lõike 4 kohaselt esitatud vahekohtumenetluse taotlusega nõustumisest, siis nimetab kumbki lepinguosaline täiendava 30 päeva jooksul vahekohtuniku. Lepinguosaliste nimetatud vahekohtunikud nimetavad ühiselt vahekohtu eesistuja, kes ei tohi olla kummagi lepinguosalise kodanik.
2. Vahekohus hindab objektiivselt talle lahendamiseks antud küsimust. Kui lepinguosalisel ei lepi kokku vastupidises, siis määrab vahekohus kindlaks kohaldatava kodukorra.
3. Kui vahekohus järeldab, et vaidlustatud meede ei ole kooskõlas käesoleva peatüki sätetega, siis võtab lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, mis tahes vajalikud meetmed, et tagada viivitamata selle vastavus kõnealustele sätetele.

4. Kui lepinguosaline, kellele vahekohtumenetluse taotlus esitati, keeldus sellest või kui ei järgita vahekohtu aruannet, siis võib vahekohtumenetluse taotluse esitanud lepinguosaline võtta käesoleva lepingu kohaldamisalas meetmeid, mis on proportsionaalsed konkreetsete kohustuste täitmata jätmisega.

ARTIKKEL 39

Läbipaistvus

Kumbki lepinguosaline avalikustab viivitamata:

- a) konsultatsiooni taotlused vastavalt artiklile 36,
- b) mõlemat lepinguosalist rahuldavad lahendused vastavalt artiklile 37 ning
- c) meetmed vastavalt artiklile 38.

ARTIKKEL 40

Tähtajad

1. Kõiki käesolevas peatükis sätestatud ajavahemikke arvestatakse kalendripäevades alates nendega seotud toimingule järgnevast päevast, kui ei ole sätestatud teisiti.
2. Kõiki käesolevas peatükis sätestatud ajavahemikke võib lepinguosaliste vastastikusel kokkuleppel muuta.

ARTIKKEL 41

Lepitusmenetlus

1. Lepinguosaline võib igal ajal taotleda lepitusmenetluse algatamist lepinguosalise mis tahes meetme suhtes, mis väidetavalt kahjustab lepinguosaliste vahelist investeerimist.
2. Lepitusmenetluse võib algatada ainult lepinguosaliste vastastikusel kokkuleppel, et uurida mõlemat lepinguosalist rahuldavaid lahendusi ning kaaluda lepinguosaliste nimetatud lepitaja pakutud võimalikke nõuandeid ja lahendusi.
3. Lepinguosalised püüavad jõuda mõlemat lepinguosalist rahuldava lahenduseni 60 päeva jooksul alates lepitaja nimetamise kuupäevast.
4. Kui lepinguosalised ei lepi kokku teisiti, on kõik lepitusmenetluse etapid, sealhulgas nõuanded või pakutud lahendused konfidentsiaalsed. Lepinguosaline võib aga avalikustada asjaolu, et lepitusmenetlus toimub.
5. Lepitusmenetlus ei piira lepinguosaliste õigusi ja kohustusi, mis tulenevad artiklitest 36 ja 38 või mis tahes muu lepingu kohasest vaidluste lahendamise menetlusest.

VII PEATÜKK

KOOSTÖÖD JA INSTITUTSIOONE KÄSITLEVAD SÄTTED

ARTIKKEL 42

Tehniline abi ja suutlikkuse suurendamine investeringute hõlbustamiseks

1. Lepinguosalised kinnitavad tehnilise abi ja suutlikkuse suurendamise olulisust ning võtavad kohustuse teha koostööd Angola investeerimiskeskonna tugevdamiseks ja käesoleva lepingu rakendamise toetamiseks.
2. Kõnealune tegevus tuleb viia ellu Euroopa Liidu arengukoostöö ja juriidiliste dokumentide normide ning asjakohaste menetluste raamistikus.
3. Abi taotlused peaksid põhinema kindlaks tehtud vajadustel ning olema kooskõlas riiklike investeeringute hõlbustamise reformidega. Abi suhtes tuleb kohaldada vastastikku kokkulepitud tingimusi.
4. Lepinguosalised teevad investeeringute hõlbustamise komitee raamistikus järgmist:
 - a) jagavad teavet ja vaatavad läbi edusamme tehnilise abi ja toetuse andmisel käesoleva lepingu rakendamisega seotud suutlikkuse suurendamise valdkonnas ning
 - b) teevad kindlaks tehnilise abi ja suutlikkuse suurendamise vajadused.

ARTIKKEL 43

Investeeringute hõlbustamise komitee

1. Käesoleva lepingu nõuetekohase ja tulemusliku toimimise tagamiseks asutavad lepinguosalised siinkohal investeeringute hõlbustamise komitee, mis koosneb mõlema lepinguosalise esindajatest.
2. Investeeringute hõlbustamise komitee esimene koosolek toimub hiljemalt kuus kuud pärast käesoleva lepingu jõustumist. Seejärel tuleb investeeringute hõlbustamise komitee kokku

kord aastas, kui lepinguosaliste esindajad ei lepi kokku teisiti, või emma-kumma lepinguosalise taotlusel põhjendamatu viivitusega.

3. Investeeringute hõlbustamise komitee koosolekud peetakse vaheldumisi liidus ja Angolas, kui lepinguosaliste esindajad ei lepi kokku teisiti. Investeeringute hõlbustamise komitee koosolekud võivad vastavalt lepinguosaliste esindajate kokkuleppele toimuda vahetute kohtumistena või asjakohaste sidevahendite abil.
4. Investeeringute hõlbustamise komitee kaasesistujateks on Angola poole pealt majandus- ja planeerimisminister ning tööstus- ja kaubandusminister ning liidu poole pealt kaubanduse eest vastutav Euroopa Komisjoni liige või nende määratud isikud.

ARTIKKEL 44

Investeeringute hõlbustamise komitee ülesanded

1. Investeeringute hõlbustamise komitee teeb järgmist:
 - a) otsib võimalusi lepinguosalistevaheliste investeerimissuhete tihendamiseks,
 - b) kontrollib ja hõlbustab käesoleva lepingu rakendamist ja kohaldamist ning edendab selle üldiste eesmärkide saavutamist,
 - c) otsib sobivaid viise ja meetodeid, et ennetada või lahendada probleeme, mis võivad tekkida käesoleva lepinguga hõlmatud valdkondades, ja lahendada vaidlusi, mis võivad tekkida käesoleva lepingu tõlgendamisel või kohaldamisel,
 - d) kaalub mis tahes muud huvi pakkuvat küsimust, mis on seotud käesoleva lepinguga ja milles lepinguosaliste esindajad võivad kokku leppida,

- e) kaalub artiklis 22 osutatud menetletavaid küsimusi ja haldusabi taotlusi,
- f) käsitleb käesoleva lepingu võimalikke täiendusi, eelkõige võttes arvesse kogemusi ja muutusi muudel rahvusvahelistel foorumitel ning lepinguosaliste sõlmitud muude lepingute alusel ning
- g) võtab esimesel koosolekul vastu oma kodukorra.

ARTIKKEL 45

Investeeringute hõlbustamise komitee otsused ja soovitused

1. Investeeringute hõlbustamise komitee on pädev tegema käesoleva lepingu eesmärkide saavutamiseks vajalikke otsuseid lepingus sätestatud juhtudel. Otsused, mille investeeringute hõlbustamise komitee käesoleva lepingu alusel teeb, on lepinguosaliste suhtes siduvad. Lepinguosalisel võtavad meetmeid, mis on vajalikud kõnealuste otsuste rakendamiseks.
2. Investeeringute hõlbustamise komitee võib käesoleva lepingu eesmärkide saavutamiseks teha asjakohaseid soovitusi kõigis käesoleva lepinguga hõlmatud küsimustes.
3. Investeeringute hõlbustamise komitee teeb otsused ja esitab soovitused konsensusel.

ARTIKKEL 46

Dialoog kodanikuühiskonnaga

1. Lepinguosalisel korraldavad dialoogi kodanikuühiskonnaga (edaspidi „dialoog“), et käsitleda käesoleva lepingu rakendamist.

2. Lepinguosaliselised edendavad dialoogi käigus asjaomaste sidusrühmade tasakaalustatud esindatust, mis hõlmab muu hulgas majandus-, kestliku arengu, sotsiaal-, keskkonna- ja muude küsimustega tegelevaid vabaühendusi, ettevõtjaid ja tööandjate organisatsioone ning ametiühinguid.
3. Dialoog toimub kord aastas, samal ajal investeeringute hõlbustamise komitee koosolekutega, kui lepinguosaliselised ei ole vastupidises kokku leppinud.
4. Lepinguosaliselised esitavad dialoogi otstarbel teabe käesoleva lepingu rakendamise kohta. Dialoogi ajal väljendatud seisukohad ja arvamused võib esitada investeeringute hõlbustamise komiteele ja teha üldsusele kättesaadavaks.
5. Lepinguosaliselised võivad vajaduse korral otsustada korraldada dialoogi, kasutades olemasolevaid mehhanisme, mille lepinguosaliselised on loonud kodanikuühiskonna kaasamiseks.

VIII PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

ARTIKKEL 47

Üldised erandid

Ühtegi käesoleva lepingu sätet ei tõlgendata nii, et see takistab kummalgi lepinguosalisel võtta vastu järgmisi meetmeid või tagada nende täitmine:

- a) meetmed, mis on vajalikud riikliku julgeoleku ja kõlbluse kaitseks ning avaliku korra tagamiseks¹²;
- b) meetmed, mis on vajalikud inimeste, loomade või taimede elu või tervise kaitseks;
- c) meetmed, mis on vajalikud selleks, et tagada vastavus õigusnormidele, mis ei ole vastuolus käesoleva lepingu sätetega, sealhulgas nendega, mis käsitlevad:
 - i) kelmuste ja pettuste ärahoidmist või lepingute rikkumise tagajärgede menetlemist;
 - ii) üksikisikute eraelu puutumatuse kaitset isikuandmete töötlemisel ja levitamisel ning isiklike andmestike ja kontode konfidentsiaalsuse kaitset;
 - iii) ohutust.

ARTIKKEL 48

Julgeolekuerandid

Ükski käesoleva lepingu säte ei:

- a) kohusta lepinguosalist esitama mis tahes teavet, mille avaldamist ta peab oma esmatähtsaid julgeolekuhuve kahjustavaks, või
- b) takista lepinguosalist võtmast meetmeid, mida ta peab vajalikuks selleks, et kaitsta oma olulisi julgeolekuhuve:

¹² Avaliku julgeoleku ja avaliku korra erandeid võib kohaldada üksnes juhul, kui esineb tõeline ja piisavalt tõsine oht, mis kahjustab mõnd ühiskonna põhihuvi.

- i) seoses relvade, laskemoona ja sõjavarustuse tootmise või nendega kauplemisega ning seoses muude kaupade ja materjalide, teenuste ja tehnoloogiaga seotud kauplemise ja tehingutega ning majandustegevusega, mis toimub otseselt või kaudselt relvajõudude varustamise eesmärgil,
 - ii) seoses lõhustuvate ja ühinevate tuumamaterjalidega või ainetega, millest neid saadakse, või
 - iii) sõja ajal või muudes rahvusvaheliste suhete kriisiolukordades või
- c) keela lepinguosalisel võtta meetmeid vastavalt tema ÜRO põhikirja järgsetele kohustustele rahvusvahelise rahu ja julgeoleku säilitamiseks.

ARTIKKEL 49

Seos Cotonou lepinguga

Ühtegi käesoleva lepingu sätet ei tõlgendata nii, et see takistab kumbagi lepinguosalist vastu võtmast asjakohaseid meetmeid vastavalt Cotonou lepingule.

ARTIKKEL 50

Kehtivus

Käesolev leping sõlmitakse 20 aastaks ja see on automaatselt uuendatav sama pikkadeks järjestikusteks ajavahemikeks.

ARTIKKEL 51

Lepingu lõpetamine

1. Kumbki lepinguosaline võib teisele lepinguosalisele kirjalikult teatada oma kavatsusest käesolev leping lõpetada.
2. Lepingu lõpetamine jõustub kuus kuud pärast kuupäeva, kui teine lepinguosaline on saanud kätte lõikes 1 osutatud teate.

ARTIKKEL 52

Territoriaalne kohaldamine

1. Käesolevat lepingut kohaldatakse:
 - a) liidu puhul nende territooriumide suhtes, kus kohaldatakse Euroopa Liidu lepingut ja Euroopa Liidu toimimise lepingut, neis lepingutes sätestatud tingimustel ning
 - b) Angola puhul nende territooriumide suhtes, mis kuuluvad Angola suveräänse kontrolli või suveräänsete õiguste alla kooskõlas rahvusvahelise õiguse ja Angola riikliku õigusega, sh maismaaterritoorium, siseveed, territoriaalmeri ja õhuruum nende kohal, samuti territoriaalmerega külgnev merepiirkond, sh merepõhi, mandrilava ja vastav aluspinnas.
2. Käesolevas lepingus esinevaid viiteid „territooriumile“ käsitatakse lõikes 1 osutatud tähenduses.

3. Suurema selguse huvides hõlmavad käesoleva artikli viited rahvusvahelisele õigusele eelkõige Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni, mis sõlmiti Montego Bays 10. detsembril 1982. Kui riikliku õiguse ja rahvusvahelise õiguse vahel esineb ebakõla, siis on viimatinimetatu ülimuslik.

ARTIKKEL 53

Muudatused

Lepinguosalised võivad kirjalikult kokku leppida käesoleva lepingu muutmises. Kõnealused muudatused jõustuvad kooskõlas artikliga 57.

ARTIKKEL 54

Uute liikmesriikide ühinemine Euroopa Liiduga

1. Liit teavitab Angolat mis tahes kolmanda riigi taotlusest saada liidu liikmesriigiks.
2. Liit teavitab Angolat mis tahes lepingu jõustumisest, mis käsitleb kolmanda riigi ühinemist Euroopa Liiduga.

ARTIKKEL 55

Käesoleva lepingu kohased õigused ja kohustused

Ühtegi käesoleva lepingu sätet ei tõlgendata nii, et sellega saab isikutele anda muid õigusi või määrata muid kohustusi kui need, mis on lepinguosalistele antud rahvusvahelise õiguse alusel,

ega viisil, mis võimaldab käesolevale lepingule tugineda otse lepinguosalise riiklikus õigussüsteemis.

ARTIKKEL 56

Viited õigusnormidele ja muudele lepingutele

1. Kui ei ole sätestatud teisiti, siis loetakse, et kui viidatakse lepinguosalise õigusnormidele, hõlmavad need õigusnormid ka nende muudatusi.
2. Kui käesolevas lepingus osutatakse rahvusvahelistele lepingutele või kui rahvusvaheline leping on täielikult või osaliselt käesolevasse lepingusse inkorporeeritud, hõlmavad need lepingud või neile järgnevad lepingud ka kõiki asjaomastes lepingutes tehtud muudatusi, mis jõustuvad mõlema lepinguosalise suhtes käesoleva lepingu allkirjastamise kuupäeval või pärast seda. Kui kõnealuste muudatuste või järgnevate lepingute tõttu tõusetub käesoleva lepingu rakendamisel või kohaldamisel mis tahes küsimus, võivad lepinguosalised vajaduse korral ühe lepinguosalise taotlusel omavahel konsulteerida, et leida küsimusele mõlemat lepinguosalist rahuldav lahendus.

ARTIKKEL 57

Jõustumine

1. Käesolev leping jõustub sellele kuupäevale järgneva teise kuu esimesel päeval, mil lepinguosalised on teatanud teineteisele selleks vajalike riiklike menetluste lõpuleviimisest.
2. Selle artikli kohased teated saadetakse liidu puhul Euroopa Liidu Nõukogu peasekretariaadile ja Angola puhul Angola välisministeeriumi rahvusvahelise koostöö riiklikule direktorile.

ARTIKKEL 58

Keeled ja autentsed tekstid

Käesolev leping on koostatud bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, horvaatia, iiri, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi ja ungari keeles, kusjuures kõik tekstid on võrdselt autentsed.

SELLE TÕENDUSEKS on täievolilised esindajad käesolevale lepingule alla kirjutanud.

[Koht], [kuupäev] [kuu] [aasta]

Euroopa Liidu nimel

Angola Vabariigi nimel